

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Referuntur sententiæ, & vera eligitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS V.

Utrum de potentia Dei absoluta, gratia habitualis, & peccatum mortale, possint esse simul in eodem subiecto.

S. I.

Referuntur sententia, & vera eligitur.

Quaestio procedit tam de peccato actuali, quod est actus quidam inordinatus & difformis regulis morum, vel omisso actus debitis, quam de habituali, quod consistit in quadam macula, ex peccato precedenti in anima relicta, ut in Tractatu de peccatis declaravimus. Unde quaeritur an gratia habitualis, & peccatum mortale, possint esse simul in homine, vel actualiter peccante, vel existente habitualiter in peccato mortali: sive Deus id efficiat, conservando in illo gratiam iam existentem, sive de novo infundendo gratiam habitualement; eadem enim est quaestio, neque majorem ingerit difficultatem unum quam aliud.

Prima opinio asserit gratiam habitualement & peccatum mortale, tam actuale, quam habituale, non adeo inter se pugnare, quin de absoluta Dei potentia in eodem subiecto, atque eodem tempore, simul esse possint. Ita Scotista, laltem plerique, Nominales, Curiel hic art. 2. dub. 3. & latissime Suarez lib. 7. de gratia cap. 19. & 20.

Secunda distinguens inter peccatum actuale & habituale, docet per Dei omnipotentiam posse gratiam habitualement simul esse cum peccato actuali mortali; implicare tamen ut pariter simul sit cum habituali eodem tempore, & in eodem subiecto. Ita Petrus a Lorca hic disp. 40. §. dico tertio, & 2. quaest. 24. sect. 3. disp. 22. in appendice.

Pro tertia opinione, communi in Schola Thomistarum, quam sequuntur Montezino, Vazquez, Turrianus, Gamachaus, Amicus, & alij.

Dico: tanta est inter gratiam habitualement, & peccatum mortale tum actuale, tum habituale pugna, ut ne divina quidem virtute in eodem subiecto simul esse possint.

Probatur primo conclusio ex Scriptura: dicitur enim 1. Joan. 3. Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius (scilicet gratia sanctificans) in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Quibus verbis Apostolus non solum impossibilitatem gratiae cum peccato declarat, sed etiam profundissimam illius rationem insinuat, quae sic potest breviter proponi. Gratia est semen Dei, seu natura divina participata, ut in Tractatu de gratia fuse ostendimus: Sed natura divina participata non potest cum peccato, sive actuali, sive habituali stare, etiam de absoluta potentia: Ergo nec gratia: Minor probatur: sicut natura divina est ipsamet rectitudo, sanctitas, & puritas per essentiam; ita participatio divinae naturae est participatio divinae rectitudinis, puritatis, & sanctitatis: Ergo sicut natura divina, ratione suae infinitae sanctitatis & puritatis, habet omnimodam impossibilitatem cum peccato; ita & gratia, ob participationem ejusdem puritatis & sanctitatis,

mo in puris naturalibus constitutus, si in eostatu peccaret mortaliter. Consequentia videtur legitima: nam qui peccat in ignorantia invincibili auctoris supernaturalis, non magis offendit Deum ut est finis supernaturalis, quam qui est in puris naturalibus, cum invincibiliter eum ignoret: Ergo si primus a Deo ut sine supernaturali avertitur, secundus quoque ab eo avertetur.

110. Respondeo negando Antecedens, Ad cuius primam probationem dico, quod homo in eocasu neque esset conversus ad finem supernaturalem, neque averfus ab illo privative, sed solum negative, hoc est non conversus cum vero dicitur non dari medium, respectu hominis lapsi, inter conversum in finem supernaturalem, & aversum ab eo, si intelligatur de averfo privative, hoc verificatur solum de homine ordinato in finem supernaturalem, non vero de homine in puris naturalibus constituto.

Ad secundam probationem dicendum, quod quamvis ille, qui in statu purae naturae peccaret mortaliter, non posset post peccatum converti in finem supernaturalem, nisi ablato peccato; non tamen inde sequitur quod peccatum in ipso importaret privativam averfionem a Deo, ut est finis supernaturalis: quia conversio in finem supernaturalem non solum impeditur per averfionem ab eodem fine, sed etiam per averfionem a fine naturali, quae tanquam fundamentum requiritur ad conversionem in finem supernaturalem, eo quod rectitudo gratiae supponat rectitudinem naturae.

Ad tertiam nego Antecedens: cum enim ignorantia invincibilis excuset a peccato, repugnat quod ille, qui Deum ut auctorem & finem supernaturalem ignorat invincibiliter, ab ipso ut tali avertatur averfione privativa & culpabili: unde ille, qui cum ignorantia invincibili Dei ut auctoris & finis supernaturalis peccaret mortaliter, solum ab ipso ut sine naturali privative avertetur, & ab eodem ut sine supernaturali negative tantum maneret averfus. Idem dicendum est de illo, qui in statu purae naturae peccaret mortaliter, ut in responsione ad primam probationem diximus: unde illi quoad hoc essent aequales.

111. Obijcies ultimum: Non potest remitti peccatum sine intrinseca peccatoris mutatione, ut §. 2. ostendimus: At huiusmodi mutatio non potest fieri, nisi per infusionem gratiae: Ergo in statu naturae purae requireretur gratiae infusio ad remissionem peccati.

112. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: quia licet in statu naturae elevatae, ad remissionem peccati mortalis requiratur mutatio facta per infusionem gratiae; tamen in statu purae naturae sufficeret mutatio facta per actum dilectionis naturalis, & acceptatio a Deo per modum compensationis offensae: nam ratione primi, tolleretur ab homine deordinatio maculae, & ratione secundi, malitia offensae.

116. tis, eandem participativè habebit cum peccato repugnantiam; quod enim alicui forma convenit per essentiam, participatio ipsius competit per participationem; sicut lux competit illuminare & expellere tenebras, quia lumen eius est participatio lucis Solis.

117. Confirmatur: Fides, prophetia, & lumen gloriae stare nequeunt cum errore, mendacio, & falsitate, quia participant divinam cognitionem, quae cum illis defectibus est impossibilis: Item charitas non potest simul esse cum averfione & odio Dei, quia est participatio divini amoris, qui averfionem, seu odium Dei formaliter excludit, & cum eo stare nequit: Ergo similiter cum gratia habitualis divinam sanctitatem participet (unde & sanctificans dicitur) sicut natura divina, ratione suae infinitae sanctitatis, omnimodam habet cum peccato, sive actuali, sive habituali, in impossibilitatem; ita & gratia ratione sanctitatis participata, quam in se continet, eandem habebit repugnantiam.

118. Probatur secundò conclusio: Cum gratia habitualis habeat ex natura rei vim expellendi peccatum, ut supra ostensum est, si Deus de absoluta potentia impediret, ne ipsum de facto expelleret, illud Deo ut conservatori specialiter tribueretur: Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Minor est certa: sicut enim Deus ratione suae infinitae sanctitatis non potest causare peccatum in anima, ita nec illud in ea conservare; praesertim cum conservatio sit continuata productio, & talis natura, quod produceret rem, quam conservat, si eam non inveniret productam, ut communitur docent Philosophi. Major verò suadetur: Illud, quod est a Deo ut operante praeternaturaliter, seu contra exigentiam & connaturalem inclinationem causarum secundarum, ipsi ut auctori specialiter tribuitur; hac enim ratione omnia miracula in Deum ut auctorem & provisorum specialem reducuntur: Ergo sicut si Deus per absolutam potentiam impediret, ne calor ignis expelleret frigus ab aqua, conservatio frigus ipsi ut auctori & causa specialiter tribueretur; ita cum gratia habitualis non minorem habeat vim ex natura sua expellendi peccatum, quam calor ad expellendum frigus, imò multò majorem, ut infra patebit; si Deus de absoluta potentia impediret, ne ipsum de facto expelleret, ejus conservatio, seu non expulsio in Deum ut auctorem, seu conservatorem specialem reduceretur.

119. Probatur tertio: Quae privativè opponuntur, non possunt simul esse in eodem subjecto, etiam de absoluta Dei potentia: Sed respectu naturae elevatae ad ordinem & finem supernaturalem gratia habitualis & peccatum opponuntur privativè: Ergo de absoluta Dei potentia simul esse nequeunt. Major patet: alias enim forma & carentia ejus possent simul stare in eodem subjecto, subindeque idem simul esse & non esse possent; quod manifestam contradictionem continet. Minor probatur: Peccatum habituale consistit in quadam macula relicta in anima ex peccato actuali, & in ea veluti habitualiter perseverante, donec praecedens peccatum retrahatur: Sed talis macula in statu elevationis naturae humanae ad ordinem supernaturalem consistit in privatione gratiae habitualis cum respectu ad actum peccati praecedentem, a quo causatur, ut docet D. Thomas supra qu. 86. art. 1. ad 3. & nos fuse ostendimus in Tract. de peccatis,

A subindeque privativè ipsi opponitur: Ergo in statu elevationis naturae humanae, ad ordinem supernaturalem gratia & peccatum habituale opponuntur privativè. Idem cum proportione dicendum de peccato actuali: Illud enim opponitur etiam privativè gratiae, quamvis non ita directe, sicut habituale, quia illud opponitur immediate per seipsum, illud verò ratione effectus, quem essentialiter connotat. Unde propterea peccatum habituale expellit gratiam, nedum moraliter & demeritorie, sed etiam physice, non activè, sed formaliter, per impossibilitatem, & eo modo quo mors expellit vitam, & tenebra lucem: at verò peccatum actuale expellit eam activè moraliter, & physice; quia expellere physice aliquam formam, non est aliud, quam causare physice aliquid cum ea ex natura rei impossibile; peccatum autem actuale causat peccatum habituale, quod ex natura rei cum gratia impossibile est.

B Confirmatur: Peccatum actuale est obstaculum infusioni & conservatiioni gratiae: Ergo necessariò infert privationem gratiae. Consequentià patet: idem enim corpus opacum Soli oppositum facit umbram, & infert privationem lucis, quia, ut obstaculum ejus irradiationi. Antecedens probatur: Peccatum mortale actuale contrariatur amicitiae Dei; quia homo illud eligendo praesertim privatum commodum, vel voluntatem propriam amicitiae, & dilectioni Dei: Ergo est obstaculum infusioni & conservatiioni gratiae, quae est effectus dilectionis Dei specialis erga hominem.

C Probatur quartò ratione, quam habet Divus Thomas 2. 2. qu. 24. art. 12. in argum. sed contra. Per peccatum mortale homo fit dignus poenà aeternà, juxta illud ad Roman. 6. *Stipendia peccati mors*; & contra verò per gratiam & charitatem meretur vitam aeternam: dicitur enim Joan. *Si quis diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meritum suum*, in qua manifestatione consistit vita aeterna, juxta illud Joan. 17. *Hae est vita aeterna, ut cognoscant te Deum verum, & quem misisti Jesum Christum*: Sed nullus potest esse dignus simul vita & morte aeternà: Ergo est impossibile, quòd aliquis habeat gratiam habitualement, & habitum charitatis simul cum peccato mortali actuali.

D Quintò suaderi potest conclusio: Implicat contradictionem, quòd aliquis simul habeat plures ultimos fines totales inter se non subordinatos; alias quilibet esset ultimus, & non ultimus, ut in Tractatu de ultimo fine varijs rationibus demonstravimus: Sed ille, qui gratia & charitate praeditus est, habet Deum pro ultimo fine totali; ille verò, qui peccat mortaliter, ultimum finem in creatura, seu in bono proprio & privato adaequatè constituit, ut contra Adrianum in Tractatu de peccatis ostensum est: Ergo implicat contradictionem, quòd aliquis in gratia & peccato simul existat.

E Sextò probatur conclusio: Gratia habitualis, cum sit principium radicale operum supernaturalium, est vita spiritualis, seu supernaturalis anima, sicut anima est vita corporis; peccatum verò e contra est mors spiritualis ejus; unde Gregorius Nazianzenus orat. 19. ad finem ait: *Vna mors peccatum est, est enim anima interitus*, & Augustinus serm. 5. de verbis Domini: *Sicut anima (inquit) est vita corporis, ita anima vita est Deus*

Index in Bibli...

(unitus ipsi per gratiam & charitatem) sicut
 expirat corpus, cum anima se mittit, ita expirat ani-
 ma, cum Deum amittit: Deus spiritus, mors anime: a-
 nima emissa, mors corporis. Ergo sicut vita & mors
 corporea non possunt simul esse in eodem sub-
 jecto etiam de absoluta Dei potentia, ita nec
 gratia & peccatum, sive actuale, sive habituale,
 simul stare in eadem anima.

123. Confirmatur: Gratia in Scriptura vocatur lu-
 men; peccatum vero dicitur tenebra, ut patet
 ex illo 1. Petri 2. De tenebris nos vocavit in admirabile
 lumen suum, id est, de peccatis ad gratiam: Ergo sicut
 tenebra est inter lucem & tenebras pugna, ut ne
 divinitus quidem in eodem subjecto, & eodem
 tempore simul esse possint, ut constat; ita tanta
 est inter peccatum mortale & gratia repugnantia &
 oppositio, ut etiam per absolutam Dei potentiam
 simul stare nequeant in eadem anima. Quae enim
 inquit Apostolus participatio iustitiae cum iniquitate,
 aut quae societas luci ad tenebras?

124. Denique probari potest conclusio hac ratione
 fundamentali. Effectus formales gratiae sanctifi-
 cantis, & peccati mortalis, sunt impossibiles
 etiam per divinam potentiam: Ergo & ipsae eo-
 rum formae, nempe gratia habitualis & pecca-
 tum. Consequenter patet: cum enim effectus for-
 males nihil aliud sint, quam ipsae formae com-
 municatae subjecto, & significatae in concreto,
 qua ratione pugnant inter se effectus formales,
 eadem quoque inter se pugnant formae, a quibus
 proveniunt. Antecedens vero probatur: Effectus
 formales gratiae sanctificantis sunt, reddere ho-
 minem divinae naturae consortem, & subinde il-
 lum filium Dei adoptivum constituere, & acci-
 pem ad divinam amicitiam, illique jus tribuere
 ad aeternam beatitudinem: contra effectus for-
 males peccati mortalis, tam actualis, quam ha-
 bitualis, sunt destruere in homine participatio-
 nem divinae naturae, reddere illum inimicum
 Deo, & privare illum divina filiatione, & per
 consequens iure ad aeternam beatitudinem: Sed
 eiusmodi effectus nequeunt ullam potentiam eidem
 subjecto convenire simul, ut constat: Ergo nec
 effectus gratiae sanctificantis, & effectus peccati
 mortalis, sive actualis, sive habitualis.

125. Nec valet, si dicas cum Suarez, effectus illos gra-
 tiae habitualis non esse primarios, sed secundari-
 os, ac proinde ab illa per absolutam Dei potentiam
 separari posse; sicut risibilitas separabilis est
 a rationalitate, extensio localis a quantitate, &
 gaudium beatificum a clara Dei visione. Non
 valet, inquam: Tum quia aliqui ex illis effecti-
 bus sunt primarii, ut reddere hominem confortem
 divinae naturae, & filium Dei adoptivum,
 subindeque tribuere ipsi jus ad regni caelestis ha-
 reditatem: Tum etiam, quia licet aliqui secundarij
 sint, omnes tamen in natura gratiae sanctifi-
 cantis sunt intinse radicati, sicut proprietates
 radicae sunt in essentia, a qua dimanant: unde si-
 cut habenti rationalitatem potest quidem de
 absoluta potentia deesse risibilitas actualis, non
 tamen inesse humilitas: ita homini habenti
 gratiam habitualem possunt forte de potentia
 extraordinaria deesse aliqui ex effectibus recedens,
 repugnat tamen quod in eo sint effectus
 peccati privative, vel contrarie illis oppositi.

Adde, quod cum actus communicativus gratiae
 sanctificantis sit perfecta Dei dilectio, fecunda
 & efficax, non supponens, sed faciens objectum
 sibi congruum, ut art. praeced. declaravimus,
 impossibile est, quod in homine, quem Deus hoc

A speciali dilectione prosequitur, remaneat aliquid,
 quod reddat illum Deo inimicum, & invidiosum,
 atque objectum odij & averfionis illius.

S. II.

Solvantur objectiones.

Objectiones primò: Peccatum mortale actuale
 non expellit gratiam physicè, sed tantum
 moraliter & demeritorie, quia scilicet facit, ut
 peccatum mereatur à Deo puniri amissione
 gratiae, ipsaq; privari ac spoliari in poenam illius:
 Ergo de absoluta Dei potentia fieri potest,
 quod adveniente peccato mortali homo retineat
 gratiam, subindeque quod peccatum actuale &
 gratia simul in eodem subjecto existant. Consequenter
 videtur legitima: quia quantumcumque
 quis peccando mereatur aliquam poenam, non
 tenetur Deus illam infligere, sed potest de po-
 tentia saltem extraordinaria eam remittere, seu
 condonare: Ergo si peccatum mortale actuale
 solum moraliter & demeritorie expellat gratiam,
 quatenus meretur ejus privationem, poterit,
 saltem de absoluta potentia simul, cum ea
 stare in eodem subjecto.

Respondeo negando Antecedens: Peccatum
 enim actuale mortale effectivè simul & demeritorie,
 subindeque physicè & moraliter gratiam
 sanctificantem expellit ab anima. In eo siquidem
 tria considerari possunt, nimirum ratio offensae,
 seu injuriae Deo illatae; & sub hac ratione demeritorie
 tantum & moraliter gratiam expellit: & averfio à Deo,
 & conversio ad creaturam; & haec
 gratiam physicè expollunt, non quidem proxime
 & immediate, sed mediante conversione ha-
 bituali ad creaturam ut ultimum finem, quare
 peccatum actuale relinquit; haec enim expellit
 charitatem & consequenter gratiam, in qua
 radicitur: denique potest considerari in peccato
 actuali id, quod causat & relinquit in anima,
 scilicet macula; & hac proximè & immediatè
 expellit gratiam, sicut privatio formae: nec
 est inconveniens, quod unum & idem sub di-
 versa ratione physicè & moraliter, effectivè ac
 demeritorie aliquam formam expellat.

Dices primò: Solus Deus causat gratiam effectivè:
 Ergo ille solus potest eam effectivè expellere.

Sed negatur Consequentia: Nam sicut anima
 rationalis efficitur à solo Deo, & tamen non solus
 Deus eam expellit effectivè à corpore, sed
 etiam omne illud, quod causat dispositiones in-
 composibiles cum unione ejus cum corpore; ita pariter,
 licet solus Deus effectivè gratiam causet per modum
 principalis agentis, homo tamen peccando & ponendo
 dispositiones cum ea in composibiles, effectivè concurret
 ad ejus expulsiorem & corruptionem.

Dices secundò: Est peccatum actuale effici-
 enter destruat gratiam, Deus tamen potest ejus
 causalitatem impedire: Ergo potest efficere
 quod peccatum actuale gratiam non expellat, sub-
 indeque ut simul cum ea in eodem subjecto existat.
 Respondeo negando Antecedens: Deus enim
 illam solam causalitatem impedire potest, quae
 ab ipso dependet & procedit; causalitas vero,
 per quam peccatum actuale dicitur causa peccati
 habitualis, nec à Deo dependet, nec procedit;
 quia Deus neque peccati actualis, nec habitualis,
 subindeque nec eorum causalitatis potest esse causa.

Obij.